

Bemærkninger til forslaget

Oprettelsen af Barselfonden, der netop er blevet gennemført, er et meget stort skridt fremad for ligestillingen mellem mænd og kvinder. Næste store skridt for ligestillingen er, at mænd skal tage en større del af barselorloven, end de gør i dag. Kvinder tager stadig langt den største del af barselorloven – det gælder også den del af barselperioden, der frit kan deles mellem mænd og kvinder. Barselfondens eksistens vil ikke i sig selv ændre på dette forhold, og derfor ønsker forslagsstillerne at øremærke 3 af de 12 måneders barselorlov til barnets fader.

Andelen af mænd, der benytter sig af muligheden for at tage barselorlov er i stigning. Men mænd tager i dag i gennemsnit stadig kun 3,8 uger af 52 ugers barselorlov. Opfordringer til at tage en større del af barselorloven er ikke tilstrækkeligt. Det skyldes i mange tilfælde ikke uvilje for fædrenes vedkommende, men at der ikke i dag er en sikret ret for mænd til at tage barselorlov. Det betyder, at mænd kan være bange for at spørge deres arbejdsgiver om barselorlov, fordi de frygter at blive fyret. Det ses i de undersøgelser, der er foretaget, og det ses på, at mens antallet af sager med kvinder, der bliver afskediget på grund af graviditet, er stagneret, oplever et stigende antal fædre at blive fyret eller chikaneret, fordi de vil holde orlov (Kristeligt Dagblad den 25. august 2005). Undersøgelser (bl.a. Lea Drews) viser også, at der ofte er en udtalt overenskomst i familien om, at moderen er førstevælger til orloven, og derfor kommer det ofte slet ikke på tale, at faderen kan få en større del af tiden med barnet. (MagisterBladet nr. 19, 2005: Norden har fundet barselsløsningen).

Det har i dag store konsekvenser for kvinderne, at det er dem, der tager barselorloven. De får mindre i pension end deres mænd, de bliver sprunget over ved lønforhandlingerne, og de mister karrieremuligheder. Men det faktum, at mænd tager så få ugers barselorlov, betyder også, at de får et mindre tæt forhold til deres barn, er i større fare for at blive skilt og mister muligheden for at oparbejde de kompetencer, som en barselorlov giver, og som moderne virksomheder i dag efterspørger i stigende grad.

Endelig har det også betydning for samfundsøkonomien, at barselorloven er så ulige fordelt, som tilfældet er i dag. Når kvinden tager en meget stor del af orloven, påvirker det hendes muligheder for eksempelvis at stige i løn, ligesom det påvirker hendes pensionsopsparing og livsindkomst. Tilknytningen til arbejdsmarkedet falder, og derfor vil det også være til gavn for samfundet, hvis barselorloven fordeles mere ligeligt.

Mere barselorlov til mænd vil ligestille kvinder og mænd på arbejdsmarkedet. Samtidig vil mere barselorlov til mænd give et langt mere helstøbt familieliv, hvor moderen og faderen deler ansvaret for børnene. Undersøgelser – f.eks. Gending Family Dynamics: The Case of Sweden and Hungary, foretaget af doktor i demografi ved Stockholms Universitet Livia Sz. Oláh i 2001 – peger på, at skilsmisseraten falder, når faderen tager en større del af barselorloven. Undersøgelsen tog udgangspunkt i statistisk materiale fra knap 5.000 svenskere og viste, at denne tendens især gjorde sig gældende i familier, hvor begge forældre er højtuddannede. Her bliver risikoen for skilsmisse halvt så stor, hvis faderen tager orlov.

I de øvrige nordiske lande er lovgivningen en del længere fremme.

I Norge gør forskellige ordninger, at 5 ugers orlov er forbeholdt fædrene. Resultatet er, at 90 pct. af fædrene nu tager orlov og i snit har 6,5 uger hjemme med barnet, mens de får løn.

I Island har fædre 3 måneders øremærket barselorlov, og op mod 90 pct. af fædrene bruger deres barselorlov.

I Sverige er 2 måneder af orloven reserveret til fædrene.

Barselregler i Norden

Island

Længde i alt efter fødsel: 9 måneder
Reserveret til moderen: 3 måneder
Reserveret til faderen: 3 måneder
Kompensation: 80 pct. af indkomsten op til 50.000 kroner om måneden